

Voor haar deur: 'Welterusten, moeder.'

'Welterusten, Marie.'

De anderen lagen al te slapen. Ze had een brandende kaars in de hand. Ze draaide de sleutel om en was alleen. Het was een zolderkamer, vrij dicht bij de straat, want er was maar één verdieping, en ook vrij smal, want er moest nog ruimte voor de hooizolder overblijven. Het raam klapte open als het deksel van een doos. Er stond een bed; er stond een koffer waar kleren in gepropt worden en niet opgehangen zoals in een kast; er stond een kaars, een kort stompje maar, want meisjes die gaan slapen hoeven niet lang licht.

Op de zolderkamer hing een kleine spiegel aan de muur. Hoe klein spiegels ook zijn, meisjes gebruiken ze om zich erin te spiegelen. Marie ging ervoor staan, trok haar bloes uit, liet haar rok op de grond glijden. Omdat ze niet groot genoeg was voor wat ze wilde zien, klom ze op een stoel en schoof haar hemd tot boven haar borsten.

Zo kreeg de zolderkamer er, ingelijst als een schilderij, meteen een bewoner bij: de weerspiegeling van een blote buik in een spiegel.

Het was een zorgbarende bewoner. Van voren bekeken was er niets aan te zien: regelmatig, mooi rond, zoals buiken plegen te zijn, met in het midden een grappige navel die lachte. Van opzij gezien groeide er een hard aanvoelende bult die onder je vingerdruk verdween, maar daarna onmiddellijk weer te voorschijn kwam.

Sinds twee weken was die bult dikker geworden; over twee weken zou hij twee keer zo dik zijn, daarna zou hij nog dikker wor-

den, het korset en de rok wegdrukken en dus... Dus laat je je hemd zakken om niets meer te hoeven zien, blaas je de kaars uit en wordt het weer een zolderkamer als alle andere, waar meisjes het licht hebben uitgedaan voor ze gaan slapen.

Maar die bult blijft en tegelijk ook de onrust.

Wat er zou volgen, wist Marie maar al te goed. Op een dag zou moeder vragen: 'Marie, wat is er met jou aan de hand?' Of vader, met scheldwoorden en oorvijgen. En daar moest Marie niets van hebben. Ze zou nog eerder bij haar ouders weggaan. Ze zou hun een verhaal opdissen – o nee, niet om te liegen, maar omdat ze het heel erg zou vinden moeder verdriet aan te doen, omdat ze ook bang was voor de uitbranders van vader, wiens boosheid met een stok liep.

Marie had een poezelig lijf en een gevoelig hart. Ze was tweentwintig, had een mooie slanke taille en een zijgige witglanzende huid. Ze voelde zich goed in haar lichaam, omdat dat lichaam zacht was. Ze droeg haar haren in een wrong, zoals op het platteland de gewoonte was, maar als haar vader dat goed had gevonden, had ze liever fijne krulletjes gehad. Alleen haar wangen hadden wel wat blozender en ronder gemogen. Ze had vriendelijke pretoogjes. Zelfs als ze huilde, leek op haar lippen een kus te rijpen die elk moment kon vallen. Die kus zag je bij haar altijd het eerst: je had zin om eronder te gaan staan om die mooie rode vrucht niet verloren te laten gaan.

Ze had tot nu toe geen andere vreugde gesmaakt dan de liefde, waarvan ze reeds de last droeg. Ze zei niet 'de schande'. Schande komt voort uit moraal, en dat is een rijkdom die je niet hebt als je die niet hebt meegekregen. Ze hadden haar die niet gegeven.

Als oud-onderwijzer bezat haar vader ongetwijfeld de sleutel tot die rijkdom; dat kon je althans verwachten. Maar hij hield hem vrekkelig voor zich alleen of schudde er in het beste geval wat spreuken uit als die in z'n kraam pasten.

'Eerst de ouders, dan de kinderen,' stelde hij aan tafel wanneer

hij eerst z'n eigen bord met het beste vol schepte. 'Ieder z'n vak,' preekte hij vanuit z'n luie stoel wanneer hij de anderen zag ploeteren.

Zijn vak was in drie woorden samen te vatten: onderwijzer geweest zijn. Dat viel duur uit, want dat vak zet tot drinken aan.

Met de strengheid van een schoolmeester nam hij wraak op Marie omdat hij geen andere slachtoffers meer kon kastijden.

Z'n slagen bleven pedagogisch en, als je dat zo mag zeggen, gericht. Het dozijn dat elke dag op de toppen van z'n schoolmeesterhanden tot rijping kwam, had hij kunnen verdelen over de tien wangen die z'n nageslacht hem bood; hij reserveerde ze voor Marie, zoals het recht van de eerstgeborene dat ongetwijfeld vereiste.

Hoe hard zulke lessen ook zijn, ze zijn ontoereikend. In plaats van te slaan kun je beter tussen Goed en Kwaad roodgestreepte slagbomen neerzetten. Of borden in de grond slaan: VRIJE TOEGANG – VERBODEN TOEGANG. Als die ontbreken, zijn alle wegen wegen. Bij gebrek aan een gids kon Marie ze nauwelijks van elkaar onderscheiden en sloeg ze onbezonnen nu eens de ene en dan weer de andere weg in.

Haar moeder, het goede mens, had haar wél kunnen opvoeden. Maar Marie zag haar alleen 's morgens wanneer ze haastig haar kapmantel omdeed om naar haar werk te gaan, en 's avonds wanneer ze hem afdeed, bleek, al ingedommeld vóór ze in bed kroop.

Ze wist wel dat kleine meisjes deel hebben aan het ongeluk van hun ouders.

Zij was als eerste geboren. Lange tijd was ze de enige gebleven. Haar vader gaf toen spraakkunst aan de kinderen van een gehucht. Omdat ze als klein meisje lintjes in haar vlechten had, werd ze met 'mamzel' aangesproken om de meester – een gewichtig man – te flatteren. Haar ouders, jong en gelukkig, verwendeten haar.

Een eerste zusje kwam later, op de boerderij waar vader, die ontslag had genomen, bij gebrek aan leerlingen koeien hield. Weg lintjes in de vlechten. Op klompen zeulde ze samen met haar moe-

der met emmers melk. Nu hij minder gelukkig was, tuigde vader haar vaker af: z'n koeien kwijnden weg.

Nog drie keer zag ze een broertje komen; daarna een zusje; een hele tijd later, toen alle beesten dood waren, een nakomertje, in het huis dat ze nu bewoonden aan de rand van een badplaats, drie straten van het strand vandaan.

Voor de grote broers en het jonge zusje zorgde Marie, vanaf de jongste wier luiers nog gewassen moesten worden tot en met de boterhammen van de groteren die al uit werken gingen. Moeder, die het te druk had met het huishouden van anderen, had niet de tijd om het hare recht te houden. Vader vond het al lang mooi dat hij ze verwekt had.

Niet alleen drie straten scheidde Marie van het strand. Armoede is veel langer dan drie straten. Marie had nog geen twee keer de zee gezien. De zee lag ginds achter de dijk, voor de vreemdelingen. 's Winters, als die vertrokken waren, stuurde ze rukwinden over de stad, 's zomers schonk ze zich aan mooie dames en zou ze zich be-slist niet geven aan meisjes die als enige luxe hun zondagse wolle-tje hebben.

Wat de rijken het 'seizoen' noemen, werd voor Marie meer zwoe-gen, soms een plakje vlees, dankzij moeder die extra hard werkte, meer heisa ook, vanwege vader. Hij kende Engels en aarzelde niet om z'n diensten als tolk aan te bieden aan goed betalende vakan-tiegasten. Alleen eiste hij van moeder zakgeld, want geld trekt geld aan. En 's avonds bracht hij, dronken, alles wel beschouwd alleen maar braaksel mee terug naar huis.

Aan haar eerste haarlintjes had ze een trots overgehouden, een verfijnde houding en smaak die haar onderscheidde van haar broers, bonken van kerels die gemaakt waren uit een taaiere ma-terie, tussen minder soepele lakens. Zij zag liever een hoed dan een pet. Zij hield van pannen die blonken, van kamers zonder stof, van goed geborstelde kleren. Wanneer er een regiment voorbijkwam,

voelde ze aan het uiteinde van haar wimpers zachte tranen opwelen: wat men er ook van moge denken, een esthetische emotie.

Die gevoeligheid had ze van haar moeder, die niet altijd een werkbeest was geweest. Door haar vader wist ze dat mensen die veeleisend zijn voor een ander en mild voor zichzelf, alles gedaan weten te krijgen en altijd en overal met het grootste deel van de koek heenlopen. Ze had trouwens nog meer van hem, wiens zussen, forse tantes met snorren, een hele sliert kinderen hadden. Al heel vroeg was ze er als de kippen bij om de broekjes van haar broertjes weer dicht te knopen als ze een plasje hadden gedaan.

Op een dag passeerde een buurman. In een kiel of met een pet op zou hij een arbeider op weg naar z'n werk zijn geweest, van wie je zelfs niet denkt: hé, er komt iemand voorbij. Maar deze droeg een goed zittend jasje, een mooie das en een dun snorretje met opgekrulde punten. Later, toen hij een paar keer gepasseerd was, kwam ze te weten dat hij Hector heette, waardoor ze bij zichzelf kon zeggen: 'Daar passeert meneer Hector.'

Hij passeerde vier keer per dag: twee keer vóór het middageten, twee keer erna, en altijd op hetzelfde tijdstip. Op die momenten bedacht Marie vaak een of ander klusje aan het raam buiten op straat. 'Vader, dat rolluik doet het niet goed.' 'Moeder, er zitten modderspatten op het raam.'

Dan kwam Hector voorbij. Hij glimlachte; hij had een eigen manier van glimlachen, waarbij hij knipoogde: 'Ik weet dat je er bent. Ik ben er ook, met m'n mooie jasje, m'n onberispelijk gekapte haar, m'n snor die ik speciaal voor jou opkrul, kijk maar.'

Ze kon niet antwoorden met woorden. Op een dag antwoordde ze met een nauwelijks merkbare hoofdknik. Hij zag het niet, hij liep door. De volgende dag durfde ze het opvallender te doen, met haar hoofd en een beetje met haar hand. Op een andere avond waagde ze zich op de dorpel, want ze had uit Hectors hand iets wits zien vallen, iets opgevouwens dat ze van de grond opraapte.

Een brief, een handschrift, nog fijner dan dat van vader, die het zijne 'schoonschrift' noemde.

Hector schreef: *U bent een roos.*

Nooit had ze kunnen denken dat ze op een roos leek.

Ik denk aan u.

Ook Marie dacht aan hem.

Kom vanavond om tien uur aan uw deur.

Wat smachtte ook zij ernaar, naar die avond!

Gelukkig horen jonge meisjes in hun eentje op hun zolderkamer te slapen.

Nadat haar ouders naar bed waren, hoefde ze alleen maar haar la-waai-erige laarsjes uit te trekken, enkele treden af te gaan en op de puntjes van haar kousen, aan het eind van de gang, een grendel op-zij te schuiven.

'Ik ben hier.' Nu was die stem de stem van een man en voor het eerst was er in Marie iets dat bang werd. Niet alleen omdat de deur bij het opengaan geknars had of omdat ze in huis wakker hadden kunnen worden. Het kwam ergens anders vandaan, waar ze geen idee van had.

Ze ging met haar rug tegen de muur aan leunen, waarop Hector braafjes naast haar kwam staan, als een buurman voor een babbel.

Tegen de hemel, in het schijnsel van de maan zagen de dingen op aarde er anders uit dan op klaarlichte dag. Je zag de bomen van de laan en hun bladeren waren blauw; een klaverveld met bloemen die niet meer zo vuurrood waren; de muur van het kerkhof daar, zo wit dat je er bijna doorheen kon kijken, en daarboven een grote Christus die zijn armen wijd open spreidde om het licht met zijn hele lichaam op te vangen.

'Zullen we een eindje gaan wandelen?' vroeg Hector.

'O nee,' antwoordde Marie, 'dat niet.'

Ze wist het. Haar vader had het gezegd: 'Meisjes die 's nachts met jonge mannen rondscharrelen, zijn loopse katten.'

Zij wilde geen loopse kat zijn. Bovendien was ze op haar kousen en het fatsoen wil dat je schoenen draagt als je gaat wandelen. Maar haar hand wilde ze wel geven.

Die had vijf vingers en met allemaal wilde Hector kennismaken: eerst de pink, die zo klein is dat je hem nauwelijks kunt vinden; daarna een wat grotere vinger waar al plaats is voor een streling; daarna nog grotere, voor twee strelingen; daarna die stoute duim, die einzelgänger die zich wat afzijdig houdt. 'Kom eens bij me terug, stoute duim!' Daarna kwam de handpalm aan de beurt: mooie, met mals vlees gevulde kussentjes; de nagels, die ramen zijn waar de vingers doorheen kijken; de armen, mooie witte wegen, zo ver als de mouw het toelaat. En na de rechterhand ontdekte Hector de linkerhand, met de vingers, de handpalm, de arm. En toen hij ze allebei had leren kennen, waren ze van hem: hij zou ze houden.

Mocht dat niet? Ze probeerden niet te vluchten, die handen. Ze woonden daar lekker warm in een nieuw huis. Ze hadden talrijker willen zijn: tien handen, twintig handen, over heel het lichaam waar hij ze had kunnen zoeken... en dan vastpakken.

Maar ze bleven niet de hele tijd alleen: er kwamen voetstappen aan. Toen moesten ze elkaar loslaten, hij moest haar in zijn schaduw verbergen en zij moest over haar schouder gluren of ze niet gezien werd.

'Het is de bakker die thuiskomt,' stelde ze vast.

'De bakker komt laat thuis,' antwoordde hij.

Ze hadden voorlopig niets anders om over te praten. Maar al gauw ontdekten ze iets anders.

'Ik herinner me,' vertelde Marie, 'dat ik een paar dagen op een nonnenschool heb gezeten.'

'Hé, ik ook,' antwoordde Hector.

'Het sneeuwde. Op een morgen heeft een jongen daar een grote bal van gemaakt en die recht tegen m'n neus gegooid. Ik bloedde.'

'Dat is sterk! Ik weet niet meer of dat meisje bloedde, maar ik weet zeker dat m'n bal midden in haar gezicht terecht kwam.'

‘Jij was toen al een echte stouterik.’

‘En jij al een echt knap ding.’

Zij wilde weten wat er van die handen, die zulke harde sneeuwballen maakten, geworden was; ze waren groot, ze waren breed, ze hadden stevige botten; ze omklemden stevig wat ze vastpakten: mannenhanden... Hectors handen.

De maan schoof weg achter een wolk en nam afscheid van de sterren die eenzaam stonden te flikkeren. Het werd nacht en zelfs middernacht. Dat maakte Hector op uit de twaalf slagen van een klok.

Om middernacht neem je afscheid. ‘Nu al!’ zuchtte Hector. Hun handen lieten elkaar los, namen elkaar weer vast, en dan wéér, langer. Er moest nog wat gezegd worden, een zinnetje dat niet onmiddellijk kwam, dat ze in hun hoofd hadden, dat ze in hun vingers hadden, een zinnetje dat op hun lippen brandde, dat eruit moest zodat de een dat van de ander kon meenemen, waarna Marie voor Hector geen buurvrouw meer zou zijn en Hector voor Marie geen buurman.

Terwijl ze op dat zinnetje wachtten, proefden hun handen elkaar, ze hoorden de klok nog een aantal keren slaan, op het hele of het halve uur, dat wisten ze niet meer. Ten slotte boog Hector zich voorover; hij boog zich over Marie en heel traag, alsof hij het zinnetje uit het diepst van z’n hart trok, fluisterde hij: ‘Ik hou van jou.’

Marie durfde niet. Ze wendde het hoofd af, het was wel donker, maar ze zou niet gewild hebben dat hij haar gezicht zag. ‘Ik ook,’ flapte ze eruit. En om absoluut duidelijk te maken dat ze hem bedoelde en niet een ander, voegde ze eraan toe: ‘Hector.’

Verder hadden ze niets gezegd, en toch verliet Marie de volgende avond en daarna nog meer avonden haar zolderkamer, en ze was nog niet buiten of de stem fluisterde: ‘Ik ben hier.’ Hun handen vonden elkaar meteen terug.

De eerste dag was er iets onverwachts gebeurd. Rond de middag

stond ze een valse plooi in het gordijn glad te strijken. Haar vader was in de buurt. 'Wat is er?' zei hij, 'je ziet zo rood.'

'Niks, vader, een beetje hoofdpijn,' had ze geantwoord.

Ze had inderdaad hoofdpijn, maar op datzelfde moment kwam Hector voorbij.

'Je hebt gelijk,' vond Hector die avond, 'we moeten voorzichtig zijn.'

'Ja,' antwoordde Marie, 'ik heb vanmorgen de scharnieren flink geolied.'

Aan de hemel brandde steeds dezelfde maan, die zo veel licht verspreidde dat ze wegsmolte als een kaars. Op een avond schoot er nog slechts een pitje over, dat door de wind werd uitgeblazen.

Handen spreken veel makkelijker in het donker; handen zien scherp in het donker. Als ze op een rug liggen, zeggen ze tegen het middel: 'Buig,' terwijl de mond tegen de mond zegt: 'Jou neem ik.' Handen lopen over je heen tot aan je schouders, handen glijden onder je sjaal langs je bloes waar je borsten zijn.

'Nee, niet doen,' zei Marie, 'niet doen.'

Maar zo goed als handen kunnen zien, zo slecht kunnen ze horen.

'Hé!' vervolgden de handen, 'wat hebben we hier? Vijf kleine knoopjes, drie van porselein plus twee die zachter zijn.'

Soms werd Marie vuurrood, andere keren werd ze lijkleek. Ze schepte behagen in het verschil. Zij zelf had er behoefte aan Hector te leren kennen, die sterkere armen, die bredere borst, dat mannenlichaam dat zo van het hare verschilde.

'Je hebt je das weer eens verkeerd gestrikt,' zei ze terwijl ze op haar tenen voor hem ging staan om er een nieuwe knoop in te leggen.

Op een avond begon het te regenen. Ze moesten beschutting zoeken tegen de gevel, daarna het voorhuis binnengaan omdat ze nog steeds nat werden. Marie deed de deur achter hen dicht. Niet dat dat haar bedoeling was, maar zo schiep ze een nieuwe duister-

nis, die nog dieper was dan die van de straat, verontrustender ook omdat je er helemaal door werd ingesloten, alleen met een man. Ze hoorde hem ademen. Plotseling merkte ze dat hij haar tegen zich aan trok, dat z'n handen haar zochten waar ze haar nog niet gezocht hadden. En niet alleen de handen: de volledige armen, de benen, de mond, de borst als een wil op de hare.

En voor de tweede keer werd Marie bang.

Ze drukte haar knieën tegen elkaar, ze wilde gillen. Maar haar ouders zo vlakbij!... Omdat ze zich niet gillend durfde te verweren, verweerde ze zich slecht. Al snel verweerde ze zich helemaal niet meer en liet ze zich gewillig op de tegels glijden: ze gaf zich gewonnen.

Trouwens, zou de pijn niet veel erger geweest zijn als ze door zich te verzetten de stok van haar vader had gewekt?

Toen ze weer op haar benen stond, dacht Marie eerst aan haar wrong, want ze wilde er absoluut niet slordig uitzien. Zodra haar haar opnieuw goed zat, voelde ze zich weer op haar gemak. Ze deed de deur open om de nacht van buiten als een lichtschijnsel naar binnen te laten stromen.

De lucht was zacht. Na zijn taak te hebben vervuld wierp de regen op andere dorpels andere Maries in de armen van andere Hectors. Hij glimlachte. Zij zei op licht verwijtende toon: 'Je hebt nooit gevraagd of ik wel wilde.'

Daarna kwamen er nog meer regenbuien, nog meer vluchten in het voorhuis. Zolderkamers zijn veiliger. Marie had haar zolderkamer. Hector kwam ernaartoe. Zij gaf zich met vreugde. Hij was de man die alles pakte, zij was de vrouw wier lichaam bloeide opdat het geplukt werd.

Ze hield niets achter, niet in haar hart en evenmin in haar hemd. 'Wat je maar wilt, maar geen lawaai.'

Lawaai maken zou slecht geweest zijn.

Voor dageraad glipte Hector weg. Er was geen verdieping: hij

klom door het raam en sprong. Op een keer, toen hij zo vertrok, hoorde ze de stem van haar vader op de trap. Ze voelde haar benen niet meer en viel op bed neer, waar ze lange tijd bleef liggen. Dat was haar derde angstaanval, de hevigste. Er gebeurde overigens niets, behalve dan dat ze vanaf die dag zwanger was.